

APSTIPRINU

Limbažu novada pašvaldība

Āsteres ezera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumi

SASKAŅOTS

Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides
zinātniskais institūts "BIOR"

SASKAŅOTS

Valsts vides dienesta
Valmieras reģionālā vides pārvalde

Rīga, 2020

Darba izpildītāji – Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta "BIOR" Zivju resursu pētniecības departamenta Iekšējo ūdeņu un zivju resursu atražošanas nodaļas darbinieki:

Ruta Medne, nodaļas vadītāja

Ēriks Aleksejevs, vadošais pētnieks

Jānis Aizups, pētnieks

Edmunds Bērziņš, pētnieks

Toms Zālāns, asistents

1. Ūdenstilpes raksturojums

Āsteres ezers (ūdenstilpes kods 53014) atrodas Limbažu novada teritorijā ($24^{\circ} 42' 33''$ / $57^{\circ} 37' 07''$).

Saskaņā ar Civillikumu un Civillikuma II Pielikumu Āsteres ezers ir privāta ūdenstilpe, kurā zvejas tiesības pieder valstij.

Ezera ūdens virsmas platība ir 83 ha (V/U "Meliorprojekts" 1999. gada dati), maksimālais dziļums – 6,0 m, vidējais – 3,9 m (Valsts meliorācijas projektēšanas institūta 1990. gada dati).

Āsteres ezers ir caurtekošs. Tajā ietek Āsteres kanāls, kā arī vēl dažas nelielas ūdensteces. No ezera iztek Šķirstiņa, uz kuras izveidots Robežnieku dzirnavezers. Tālākā notece caur Svētupī uz Rīgas jūras līci.

Uz iztekas no ezera atrodas aizsprosts, kas nosaka tā līmeni. Aizsprosta izmantošanā paredzēti sekojoši ūdens līmeņi Baltijas augstumu sistēmā (BAS-77): zemākais – 53,0 m, normālais – 53,2 m un augstākais – 53,5 m. Pārrēķinot Latvijas normālā augstuma sistēmā (LAS-2000,5), ūdens līmeņi ir: zemākais – 54,6 m, normālais – 54,8 m un augstākais – 55,1 m.

Ezera grunts pārsvarā dūņaina, vietām smilšaina un nedaudz akmeņaina.

Viršūdens aizaugums, ko veido niedres, meldri, kosas, kalnes, vilkvālītes un citi ūdensaugi, novērtēts ap 10% no ezera ūdens virsmas platības.

Āsteres ezers pieder pie eitrofa tipa ezeriem, kam raksturīga augsta potenciālā zivju produktivitāte.

Krastmala apaugusi ar kokiem un krūmiem, tālāk lauksaimniecībā izmantojamas zemes, vietām – mežs. Ap ezeru ir atsevišķas viensētas. Kopumā ezera ūdens kvalitāte atbilst zivsaimniecības vajadzībām.

Saskaņā ar Limbažu novada teritorijas plānojumu 2012.–2024. gadam Āsteres ezeram aizsargjoslas platums ir 100 m.

Saskaņā ar Zvejniecības likumu ap ezera krastu noteikta 4 m plata tauvas josla, ko zvejnieki un makšķernieki drīkst izmantot, pārvietojoties gar krastu, bet citām ar zvejniecību saistītām vajadzībām to var izmantot pēc saskaņošanas ar zemes īpašnieku.

Āsteres ezers atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta teritorijā.

2. Ihtiofauna

No 09.06.2020. līdz 10.06.2020. Āsteres ezerā tika veikta kontrolzveja, izmantojot tīklus ar linuma acu izmēru 8, 13, 14, 15, 18, 20, 25, 27, 30, 33, 35, 40, 45, 50, 60 un 70 mm, zivju mazuļu vadu (linuma acu izmērs āmī – 5 mm) un vēžu murdus.

2020. gada kontrolzvejā Āsteres ezerā tika konstatētas 14 zivju sugas: līdaka *Esox lucius*, plaudis *Abramis brama*, plicis *Blicca bjoerkna*, rauda *Rutilus rutilus*, rudulis *Scardinius erythrophthalmus*, līnis *Tinca tinca*, karūsa *Carassius carassius*, karpa *Cyprinus carpio*, vīķe *Alburnus alburnus*, ausleja *Leucaspis delineatus*, zandarts *Sander lucioperca*, asaris *Perca fluviatilis*, ķīsis *Gymnocephalus cernua* un akmeņgrauzis *Cobitis taenia*.

Ar 8 – 18 mm tīkliem noķertas astoņu sugu zivis, no kurām pēc skaita: raudas – 31%, vīķes – 27%, asari – 15%, pliči – 9%, ķīši – 8%, auslejas – 5%, ruduļi – 4% un akmeņgrauži – 1%.

Ar 20 – 35 mm tīkliem noķertas deviņu sugu zivis, no kurām pēc skaita: raudas – 38%, plauži – 25%, pliči – 21%, asari – 10%, līdakas – 2%, ruduļi – 1%, karūsas – 1%, karpas – 1% un zandarti – 1%.

Ar 40 – 70 mm tīkliem noķertas sešu sugu zivis, no kurām pēc skaita: plauži – 73%, līņi – 8%, karpas – 7%, līdakas – 5%, zandarti – 5% un asari – 2%.

Ar mazuļu vadu noķertas deviņu sugu zivis: līdaka, plaudis, plicis, rauda, rudulis, vīķe, asaris, ķīsis un akmeņgrauzis.

Ar vēžu murdiem vēži netika noķerti.

Ihtiofaunas pētījumi ezerā veikti arī iepriekš. Valsts zivsaimniecības pārvaldes Iekšējo ūdeņu problēmu laboratorijas reģionālā ihtioloģe 1992. gadā un 1993. gadā veiktajās kontrolzvejās konstatējusi astoņas zivju sugas: līdaka, plaudis, plicis, rauda, līnis, zandarts, asaris un ķīsis.

Valsts zivsaimniecības pārvaldes Iekšējo ūdeņu problēmu laboratorijas darbinieku 1999. gadā veiktajā kontrolzvejā tika konstatētas 11 zivju sugas: līdaka, plaudis, plicis, rauda, rudulis, karpa, vīķe, zandarts, asaris, ķīsis un akmeņgrauzis, kā arī platspīļu vēzis.

Latvijas Zivsaimniecības pētniecības institūta darbinieki 2007. gadā konstatējuši 10 zivju sugas: līdaka, plaudis, plicis, rauda, rudulis, vīķe, zandarts, asaris, ķīsis un akmeņgrauzis, kā arī platspīļu vēzis.

Pēc piecdesmito gadu datiem ezerā bijušas sastopamas 13 zivju sugas: līdaka, plaudis, plicis, rauda, rudulis, līnis, karūsa, vīķe, grundulis, zandarts, asaris, ķīsis un vēdzele, kā arī vēži.

Nozvejas statistikā no 1951. gada līdz 2007. gadam pieminētas 11 zivju sugas: līdaka, plaudis, plicis, rauda, rudulis, līnis, karūsa, sudrabkarūsa, karpa, zandarts un asaris.

Āsteres ezerā ielaisti sekojošu zivju sugu kāpuri un mazuļi: līdakas (1967., 1968., 1972.–1974., 1977., 1979., 1984.–1986., 2011.), plauži (1950., 1969.), karūsas (1967.), karpas (1979., 2015.), zandarti (1950., 2009., 2014.–2017.), sīgas (1970.), repši (1972.), peledes (pirms 1972. gada), varavīksnes foreles (1967., 1969., 1971.–1973., 1976.), laši (pirms 1972. gada), krievu stores (1967., 1968.) un sibīrijas stores (1967.–1969.).

3. Ezera līdzšinējā zivsaimnieciskā izmantošana

Āsteres ezers apzvejots no 1951. gada līdz 2007. gadam. No 1966. gada līdz 1990. gadam ezers bija nodots lietošanā Augstākās Padomes

prezidija lietu pārvaldei. Līdz 1965. gadam zveju veica valsts zivsaimniecība, bet no 1996. gada līdz 2006. gadam – individuālie zvejnieki. Paralēli zvejai, kā arī gados, kad zveja nenotika, ezeru izmantoja makšķernieki.

No 2020. gada Āsteres ezerā ieviesta licencētā makšķerēšana.

Oficiāli reģistrētā nozveja piecdesmitajos gados svārstījies no 1527 kg līdz 3573 kg (vidēji – 2633 kg) gadā (1.tab.) ar vidējo produktivitāti 31,8 kg no hektāra (2.tab.). Sešdesmitajos gados nozveja bijusi ievērojami zemāka – no 23 kg līdz 1928 kg (vidēji – 978 kg) gadā vai 11,8 kg/ha, deviņdesmitajos gados – no 6 kg līdz 168 kg (vidēji – 74 kg) gadā vai 0,8 kg/ha, no 2001. gada līdz 2007. gadam – no 79 kg līdz 351 kg (vidēji – 197 kg) gadā vai 2,3 kg/ha. Nozvejas svārstības galvenokārt skaidrojamas ar izmaiņām zvejas intensitātē.

4. Zivju krājumu raksturojums

No 1951. gada līdz 2007. gadam vidējā zivsaimnieciskā produktivitāte bijusi samērā augsta – 12,8 kg/ha. Nozvejas pamatmasu veidoja raudas, kurām šajos gados vidējā produktivitāte ir 9,8 kg/ha, vienā gadā sasniedzot: 11,5 kg/ha. Ievērojami mazāk nozvejoti plauži un līdakas – vidējā produktivitāte ir attiecīgi 1,4 kg/ha un 0,8 kg/ha, atsevišķos gados sasniedzot plaužiem – 7,8 kg/ha un līdakām – 2,7 kg/ha. Pārējo sugu zivis tika nozvejotas neregulāri vai ļoti maz.

2020. gada kontrolzvejā ar 20 – 35 mm tīkliem noķertas deviņu sugu zivis, no kurām pēc masas: asari – 25%, raudas – 20%, plauži – 14%, līdakas – 12%, karūsas – 12%, karpas – 7%, pliči – 8%, ruduļi – 1% un zandarti – 1%. Ar 40 – 70 mm tīkliem noķertas sešu sugu zivis, no kurām pēc masas: plauži – 36%, karpas – 30%, līņi – 14%, zandarti – 10%, līdakas – 8% un asari – 2%.

Kopumā, spriežot pēc kontrolzvejas rezultātiem, Āsteres ezera zivju krājumu pamatmasu veido plauži, karpas, asari, raudas, līdakas, zandarti, līņi un karūsas, mazāk ir plīču un ruduļu. Kontrolzvejā uz 15 m garu tīklu ar linuma acu izmēru 20 – 35 mm vidēji noķerts 3,3 kg zivju, bet uz 30 m garu 40 – 70 mm tīklu – 2,7 kg, kas ir labs rezultāts Latvijas ezeriem vasaras sezonā un labs arī atbilstoša tipa ezeriem.

5. Iespējamā ezera zivsaimnieciskā izmantošana

5.1. Dabisko zivju krājumu izmantošana

Zivis tiek zvejotas un makšķerētas, izmantojot to pašatzažošanas. Zivju ielaišana netiek veikta. Nozvejas pamatmasu veidos plauži, karpas, asari, raudas, līdakas, zandarti, līņi un karūsas. Ezera ikgadējā potenciālā galveno "rūpniecisko" zivju sugu kopējā nozveja, ieskaitot rūpniecisko zveju, makšķerēšanu, kā arī citas iespējamās neregistrētās nozvejas, varētu būt ap 50 kg/ha, kas pie ezera laukuma 83 ha dod ap 4,1 t gadā.

5.2. Zivju krājumu mākslīga papildināšana

- Gadījumā, ja līdakas tiek intensīvi zvejotas un/vai makšķerētas, var veikt to kāpuru (ap 500 gab./ha jeb 40 tūkst. gab. gadā) vai mazuļu (ap 100 gab./ha jeb 8 tūkst. gab. gadā) ielaišanu uz izmantojamo (dotajai zivju sugai piemērotāko) platību – aptuveni 80 ha.

- Iespējama arī zandartu vienas vasaras mazuļu ielaišana ap 100 gab./ha jeb 8 tūkst. gab. gadā uz izmantojamo platību – aptuveni 80 ha. Ņemot vērā ezera tipu, dabiski atražojošas zandartu populācijas izveidošanās varbūtība ir maza, tāpēc to daudzums būs atkarīgs no ielaišanas efektivitātes.

- Iespējams veikt zušu mazuļu ("stiklveida zušu") ielaišanu ap 100 gab./ha jeb 8 tūkst. gab. gadā vai paaudzētus zušu mazuļus 20 gab./ha jeb 1,6 tūkst. gab. gadā uz izmantojamo platību – aptuveni 80 ha.

- Ezerā iespējams ielaist arī divvasaru karpas ap 50 gab./ha jeb 6,4 tūkst. gab. gadā uz izmantojamo platību – aptuveni 80 ha. Mazāka izmēra karpu ielaišana būs samērā neefektīva, jo tās labāk par vietējām zivīm pieejamas līdakām.

- Iespējama arī dažāda vecuma sudrabkarūsu ielaišana līdz 100 gab./ha jeb ap 8 tūkst. gab. gadā uz izmantojamo platību – aptuveni 80 ha.

6. Ezera zivsaimnieciskās izmantošanas noteikumi

6.1. Rūpnieciskā zveja

6.1.1. Zivju zveja veicama, ievērojot Ministru kabineta 2007. gada 2. maija noteikumus Nr.295 "Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos".

6.1.2. Saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 23. decembra noteikumiem Nr.796 "Noteikumi par rūpnieciskās zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību iekšējos ūdeņos" Āsteres ezerā noteikts tīklu limits – 250 m. Katrus 30 m, kur ir atsevišķs limits no tīklu kopgaruma var aizstāt ar vienu murdu un kopumā lietot līdz astoņiem murdiem, proporcionāli samazinot tīklu limitu. Pašvaldība reizi gadā līdz 1. jūlijam var iesniegt Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskajam institūtam "BIOR" priekšlikumus par zvejas limitu izmaiņām.

6.2. Makšķerēšana

6.2.1. Makšķerēšana veicama, ievērojot Ministru kabineta 2015. gada 22. decembra noteikumus Nr.800 "Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību noteikumi".

6.2.2. Ezerā vai tā daļā var organizēt licencēto makšķerēšanu.

6.2.3. Licencēto makšķerēšanu organizē, saņemot pašvaldības pilnvarojumu un ievērojot Ministru kabineta 2015. gada 22. decembra noteikumu Nr.799 "Licencētās makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kārtība" prasības, noteiktā kārtībā izstrādājot licencētās makšķerēšanas nolikumu, kurā var tikt paredzētas atkāpes no vispārējiem makšķerēšanas noteikumiem, ja:

- tiek nodrošināta regulāra zivju krājumu papildināšana makšķernieku vajadzībām, ielaižot zivis, kas ir galvenie makšķerēšanas objekti (līdakas, zandarti, karpas u.c.);
- noteikta atbildīgā pašvaldības vai Valsts vides dienesta pilnvarota persona, kas piedalās vides un zivju resursu aizsardzības un uzraudzības pasākumos;
- tiek veikti Valmieras reģionālās vides pārvaldes ieteikti pasākumi ezera ekoloģiskā stāvokļa uzlabošanai vai saglabāšanai;
- makšķerniekiem tiek sniegti noteikti pakalpojumi, kas var ietvert makšķerēšanas vietu aprīkošanu un sakopšanu, laivu bāzu un atpūtas vietu izmantošanas iespējas, laivu un makšķerēšanas rīku īri, konsultācijas par makšķerēšanas vietām u.c.

6.3. Zivju ielaišana

Ja tiek veikta zivju mazuļu ielaišana, ir jāievēro Ministru kabineta 2015. gada 31. marta noteikumi Nr.150 "Kārtība, kādā uzskaita un

dabiskajās ūdenstilpēs ielaiž zivju resursu atražošanai un pavairošanai paredzētos zivju mazuļus, kā arī prasības attiecībā uz mākslīgai zivju pavairošanai pielāgotu privāto ezeru izmantošanu".

6.4. Zivju dzīves vides uzlabošana un to krājumu papildus aizsardzība

- Lai pastiprinātu zvejas kontroli un apkarotu iespējamo nelikumīgo zivju ieguvi Āsteres ezerā, zivju krājumu aizsardzībā būtu vēlams iesaistīt pašvaldības pilnvarotas personas.

- Tā kā Āsteres ezerā ir pietiekami labi apstākļi zivju nārstam un attīstībai, tad nav nepieciešams veikt zivju dzīvotņu un nārsta vietu uzlabošanas pasākumus.

1. tabula

Zivju rūpnieciskā nozveja Āsteres ezerā 1951.–2007. gadā (kg)

Gads	Līdaka	Plaudis	Plicis	Rauda	Rudulis	Līnis	Karūsa	Sudrabkarūsa	Karpa	Zandarts	Asaris	Nešķirotas	Kopā
1949	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	952	952
1950	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1125	1125
1951	66	274	-	5122	50	-	-	-	-	-	61	-	5573
1952	246	30	-	3177	-	-	-	-	-	-	6	-	3459
1953	57	30	-	1359	-	88	45	-	-	2	17	-	1598
1954	45	-	-	1482	-	-	-	-	-	-	-	-	1527
1955	175	77	-	2250	-	-	-	-	-	21	29	-	2552
1956	-	-	-	1092	-	-	-	-	-	-	-	-	1092
1960	228	614	-	778	-	-	-	-	-	228	80	-	1928
1961	40	650	-	955	-	-	-	-	-	-	90	-	1735
1963	27	120	-	65	-	-	-	-	-	10	3	-	225
1965	5	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23
1996	33	73	-	-	-	9	-	-	-	45	8	-	168
1997	8	3	-	-	-	3	-	-	-	9	1	25	49
1998	3	-	1	-	-	-	-	-	-	2	-	-	6
2001	42	93	-	-	-	26	-	-	20	42	5	-	228
2002	43	28	8	3	-	25	5	2	-	10	12	-	136
2003	78	90	3	1	-	53	2	-	36	83	5	-	351
2004	43	39	4	4	-	17	1	-	-	18	3	-	129
2005	20	43	-	-	-	4	-	-	-	11	1	-	79
2006	79	48	6	1	-	13	3	-	-	19	2	-	171
2007	88	72	22	2	-	31	7	-	15	38	8	-	283

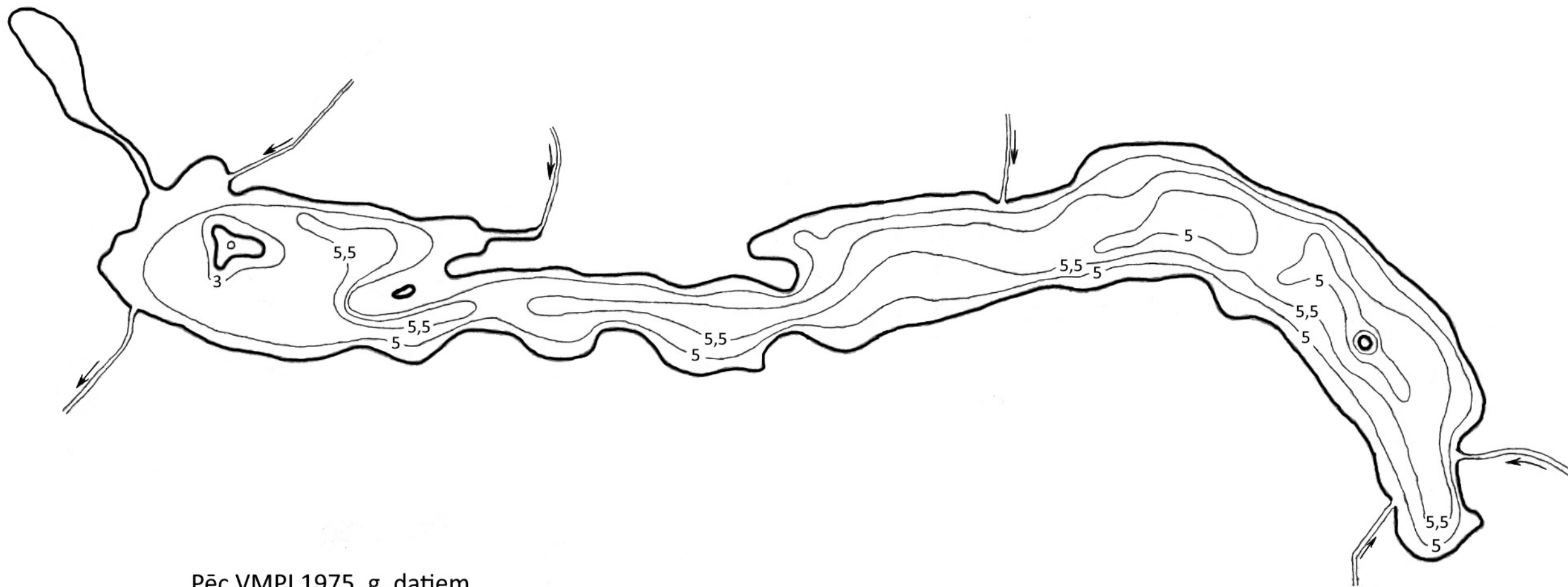
2. tabula

Āsteres ezera zivju rūpnieciskā produktivitāte 1951.–2007. gadā (kg/ha)*

Gads	Līdaka	Plaudis	Plicis	Rauda	Rudulis	Līnis	Karūsa	Sudrabkarūsa	Karpa	Zandarts	Asaris	Nešķirotas	Kopā
1951	0,8	3,3	-	61,7	0,6	-	-	-	-	-	0,7	-	67,1
1952	3,0	0,4	-	38,3	-	-	-	-	-	-	0,1	-	41,8
1953	0,7	0,4	-	16,4	-	1,1	0,5	-	-	-	0,2	-	19,3
1954	0,5	-	-	17,9	-	-	-	-	-	-	-	-	18,4
1955	2,1	0,9	-	27,1	-	-	-	-	-	0,3	0,3	-	30,7
1956	-	-	-	13,2	-	-	-	-	-	-	-	-	13,2
1960	2,7	7,4	-	9,4	-	-	-	-	-	2,7	1,0	-	23,2
1961	0,5	7,8	-	11,5	-	-	-	-	-	-	1,1	-	20,9
1963	0,3	1,4	-	0,8	-	-	-	-	-	0,1	-	-	2,6
1965	0,1	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,3
1996	0,4	0,9	-	-	-	0,1	-	-	-	0,5	0,1	-	2,0
1997	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	0,3	0,5
1998	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2001	0,5	1,1	-	-	-	0,3	-	-	0,2	0,5	0,1	-	2,7
2002	0,5	0,3	0,1	-	-	0,3	0,1	-	-	0,1	0,1	-	1,5
2003	0,9	1,1	-	-	-	0,6	-	-	0,4	1,0	0,1	-	4,1
2004	0,5	0,5	-	-	-	0,2	-	-	-	0,2	-	-	1,4
2005	0,2	0,5	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	-	0,8
2006	1,0	0,6	0,1	-	-	0,2	-	-	-	0,2	-	-	2,1
2007	1,1	0,9	0,3	-	-	0,4	0,1	-	0,2	0,5	0,1	-	3,6

* – produktivitāte zemāka par 0,1 kg/ha nav norādīta

Āsteres ezers

Pēc VMPI 1975. g. datiem

